

Roman Kisiel, Joanna Zielińska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

DIAGNOZA WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW PROGRAMU SPO ROL NA ROZWÓJ TURYSTYKI W WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIM

*UTILIZATION OF FUNDS WITHIN PROGRAMS „SOP RESTRUCTURING
AND MODERNISATION OF FOOD SECTOR” AND „RURAL
DEVELOPMENT PROGRAM 2004-2006” IN WARMIA
AND MAZURY PROVINCE*

Słowa kluczowe: SPO ROL, turystyka, obszary wiejskie, absorpcja środków finansowych
Key words: SOP ROL, tourism, rural areas, absorption of financial resources

Synopsis. Przedstawiono najważniejsze wnioski z przebiegu realizacji programu SPO ROL w zakresie projektów wspierających rozwój turystyki w woj. warmińsko-mazurskim w latach 2004-2006. Doświadczenie zdobyte w trakcie wdrażania tego instrumentu polityki rolnej miało pozytywny wpływ na zapoczątkowanie procesu przemian zachodzących na obszarach wiejskich pod kątem rozwoju agroturystyki, który jest kontynuowany w nowej perspektywie finansowej 2007-2013.

Wstęp

Tradycyjne formy gospodarowania oparte na rolnictwie, leśnictwie oraz rybołówstwie nie zapewniają obecnie obszarom wiejskim wystarczającego poziomu dochodu ani dostatecznej liczby miejsc pracy. Turystyka wiejska jest szansą na ożywienie rozwoju gmin wiejskich oraz poprawę sytuacji materialnej na wsi, przez zmniejszenie bezrobocia, a tym samym wzrost dodatkowych dochodów [Dąbrowska 2008].

W woj. warmińsko-mazurskim istnieją dogodne warunki dla rozwoju agroturystyki. Region Warmii i Mazur cechuje się ogromnym potencjałem turystycznym, zaś podstawowym jego atutem są największe w Polsce powierzchnie jezior oraz duże kompleksy lasów, stwarzające idealne warunki do wypoczynku biernego oraz aktywnego [Dębniwska, Skorwider 2004]. Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki wiejskiej na terenie województwa są również liczne zasoby kulturowe oraz zachowana własność prywatna gospodarstw rolnych.

Pomimo wysokiej atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej Warmii i Mazur istotną barierą rozwoju turystyki wiejskiej jest jednak bariera finansowa, uniemożliwiająca często kosztochłonne inwestycje, służące przekształceniu dotychczasowego charakteru prowadzonej działalności rolniczej w gospodarstwo specjalizujące się w oferowaniu usług agroturystycznych. Jedną z możliwości przełamania tej niekorzystnej cechy stała się niewątpliwie integracja Polski ze strukturami europejskimi w 2004 r., która stworzyła szansę rozwoju obszarów wiejskich.

Cel i metoda badań

Dokonano analizy przebiegu i opracowano wnioski z wdrażania programu SPO ROL w zakresie Działania 2.4 w woj. warmińsko-mazurskim w latach 2004-2006, współfinansującego realizację projektów wspierających rozwój turystyki na obszarach wiejskich. Wykorzystano w tym celu dane dotyczące wyników wdrażania instrumentów finansowych UE pochodzące z systemu monitoringu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz literaturę przedmiotu. Okres objęty badaniem to lata 2004-2008.

Działania programu SPO ROL

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” na lata 2004-2006 był jednym z dwóch programów współfinansowanych

ze środków UE, wspierających rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w pierwszych latach członkostwa. Obejmował on działania zaliczane do II filaru Wspólnej Polityki Rolnej, współfinansowane zarówno z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR), jak i funduszy krajowych, przy założeniu, że realizacja płatności odbywać się będzie do końca 2008 r.

Wysokość środków publicznych przeznaczonych na współfinansowanie SPO ROL w latach 2004–2006 wyniosła 1784 mln euro, z tego wsparcie finansowe UE było na poziomie 1192,7 mln euro, zaś krajowe – 591,3 mln euro. Instytucją płatniczą (beneficjentem końcowym) dla Programu została Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), która miała za zadanie m.in. weryfikację i zatwierdzanie zleceń płatności, dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów, poświadczanie wydatków wobec Instytucji Zarządzającej (MRiRW), przedkładanie Instytucji Zarządzającej wniosku o refundację, raportu z wykorzystania środków oraz prognozy wydatków, czy też zbieranie danych związanych z monitorowaniem całego Programu.

Program służył realizacji dwóch celów Narodowego Planu Rozwoju: poprawie konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej oraz zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich. Cele te realizowane były za pomocą dwóch priorytetów: „Wspieranie zmian i dostosowywanie w sektorze rolno-spożywczym” oraz „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich”. Funkcję pomocniczą dodatkowo pełnił Priorytet III „Pomoc techniczna”.

Realizacja poszczególnych priorytetów Programu odbywała się za pośrednictwem następujących 15 działań:

Priorytet I – Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolno-spożywczym:

- Działanie 1.1 Inwestycje w gospodarstwach rolnych,
- Działanie 1.2 Ułatwianie startu młodym rolnikom,
- Działanie 1.3 Szkolenia,
- Działanie 1.4 Wsparcie doradztwa rolniczego,
- Działanie 1.5 Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych.

Priorytet II – Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich:

- Działanie 2.1 Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonej naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych,
- Działanie 2.2 Scalanie gruntów,
- Działanie 2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego,
- Działanie 2.4 Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów,
- Działanie 2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi,
- Działanie 2.6 Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem,
- Działanie 2.7 Pilotażowy Program „Leader +”.

Priorytet III – Pomoc techniczna:

- Działanie 3.1 Wsparcie systemu zarządzania wdrażania Programu,
- Działanie 3.2 Rozwój instytucjonalny,
- Działanie 3.3 Informowanie i promocja Programu [Chmurzyńska 2007].

Podział środków finansowych SPO ROL w podziale na poszczególne działania wdrażane przez ARiMR przedstawia tabela 1.

W ramach działań wdrażanych przez ARiMR największy limit środków przeznaczono na realizację Priorytetu I, w którym prym wiodło Działanie 1.1 przeznaczone na wsparcie projektów dotyczących inwestycji w gospodarstwach rolnych. Na szczególną uwagę w niniejszych rozważaniach zasługuje jednak Priorytet II, który miał za zadanie przyczynić się do rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych, występujących na obszarach wiejskich, gdzie główna funkcja gospodarcza związana jest z rolnictwem. Przemiany restrukturyzacyjne powinny doprowadzić do odejścia nadmiaru siły roboczej sektora rolnego, powstała zatem konieczność rozwijania pozarolniczych, alternatywnych funkcji obszarów wiejskich.

Głównym instrumentem służącym rozwojowi turystyki wiejskiej w tym priorytecie było Działanie 2.4 „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów”, na które przeznaczono największą ilość środków finansowych. Służyły one realizacji inwestycji przeprowadzonych w związku z uruchomieniem lub rozwojem działalności z zakresu agroturystyki, promocji tradycji i dziedzictwa kulturowego wsi, usług związanych z organizacją wypoczynku, sprzedaży bezpośredniej produktów ekologicznych

Tabela 1. Podział środków finansowych w programie SPO ROL w latach 2004-2006 (dotyczących działań wdrażanych przez ARiMR)

Priorytet/Działanie	Limit środków dla działań wdrażanych przez ARiMR w latach 2004-2006 [PLN]
Priorytet I Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolno-spożywczym	4 880 731 824
Działanie 1.1 Inwestycje w gospodarstwach rolnych	2 199 431 005
Działanie 1.2 Ułatwianie startu młodym rolnikom	709 658 410
Działanie 1.5 Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	1 971 642 409
Priorytet II Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich	528 583 662
Działanie 2.1 Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonej naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych	51 693 305
Działanie 2.4 Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów	315 336 591
Działanie 2.6 Rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	161 553 766
Priorytet 3 Pomoc techniczna	96 644 264
Działanie 3.1 Wsparcie systemu zarządzania Chmurzyska wdrażania Programu	53 928 653
Działanie 3.2 Rozwój instytucjonalny	34 004 943
Działanie 3.3 Informowanie i promocja Programu	8 710 668
Razem	5 505 959 750

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji sporządzonej przez Departament Analiz i Sprawozdawczości ARiMR z dnia 23.03.2009 r.

pochodzących z własnego gospodarstwa rolnego, rzemiosła i rękodzielnictwa lub usług na rzecz gospodarki leśnej.

Wykorzystanie programu SPO ROL w Polsce

Według danych ARiMR na dzień 28.02.2009 r. wykorzystanie limitu środków w ramach SPO ROL na lata 2004-2006 przedstawiono w tabeli 2. Analizując powyższe dane można stwierdzić, że w latach 2004-2006 na wsparcie dla rolnictwa i jego otoczenia oraz rozwój obszarów wiejskich w ramach SPO ROL rolnicy otrzymali niemal 5,5 mld zł. Od momentu uruchomienia Program spotkał się z dużym zainteresowaniem beneficjentów. Nieufność rolników, która towarzyszyła im w poprzednich programach współfinansowanych przez UE, szczególnie widoczna na początku realizacji Programu SAPARD, ustąpiła miejsca pozytywnemu myśleniu o przyszłości związanej z rozwojem własnej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich [Czeszejko-Sochacka, Wojarska 2005].

W każdym z działań Programu wysokość oczekiwanego wsparcia, wyrażona w złożonych do ARiMR wnioskach, przekroczyła limity środków, jakimi dysponowano w latach 2004-2006. Warto dodać, iż spośród wszystkich form pomocy unijnej dostępnej dla rolników w ramach SPO ROL największym zainteresowaniem cieszyło się Działanie 1.1 „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”, które jako jedyne przekroczyło dostępny limit środków i zostało wykorzystane w ponad 100%. Na szczególną uwagę zasługuje również Działanie 2.4, które pod względem liczby złożonych wniosków, przekroczyło dostępny limit środków o ponad 66%. Pełna realizacja wszystkich płatności, a tym samym wykorzystanie dostępnych kwot dofinansowania projektów jest tylko kwestią czasu.

Realizacja Działania 2.4 SPO ROL w woj. warmińsko-mazurskim

Działanie 2.4 „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów” skierowane było przede wszystkim do najmniejszych i przynoszących niewielkie dochody z tytułu rolnictwa gospodarstw rolnych. W woj. warmińsko-mazurskim do OR ARiMR ogółem w ramach Działania wpłynęło 225 wniosków na kwotę 17 831 123,72 zł. Analizując dane przedstawione w tabeli 3 najczęściej projektów złożono w woj. lubelskim (1273), co stanowiło niemal 8% wszystkich złożonych wniosków. Miało to również swoje przełożenie na najwyższe wartości zawartych umów (52 266 199,00 zł) oraz kwoty dokonanych płatności w ww. województwie.

Tabela 2. Informacja o liczbie i kwotach złożonych wniosków o pomoc oraz kwotach zrealizowanych płatności w ramach SPO ROL dla kraju (dotyczących działań wdrażanych przez ARiMR)

Priorytet/ Działanie	Wnioski złożone			Kwota zawartych umów [PLN]	Zrealizowane płatności	
	liczba złożonych wniosków	kwota wnioskowanej pomocy [PLN]	wykorzysta- nie limitu [%]		kwota płatności [PLN]	wykorzysta- nie limitu [%]
Priorytet I	63 086	8 444 698 680,19	173,0	5 000 217 369,51	4 742 545 843,04	97,2
Działanie 1.1	42 582	4 573 355 807,86	207,9	2 491 050 769,93	2 412 593 612,85	109,7
Działanie 1.2	18 858	942 900 000,00	132,9	707 550 000,00	707 550 000,00	99,7
Działanie 1.5	1 646	2 928 442 872,33	148,5	1 801 616 599,58	1 622 402 203,19	82,3
Priorytet II	12 180	868 177 543,95	164,2	502 795 662,15	478 760 242,60	90,6
Działanie 2.1	57	82 345 525,00	159,3	52 128 165,00	51 589 915,00	99,8
Działanie 2.4	7 170	524 782 386,36	166,4	296 818 242,81	280 928 383,46	89,1
Działanie 2.6	4 953	261 049 632,59	161,6	153 849 254,34	146 241 944,14	90,5
Priorytet 3	513	212 354 900,00	219,7	94 462 556,00	54 554 753,75	56,4
Działanie 3.1	220	79 504 746,00	147,4	50 631 476,00	25 659 313,26	47,6
Działanie 3.2	142	110 664 214,00	325,4	34 453 501,00	25 641 045,27	75,4
Działanie 3.3	151	22 185 940,00	254,7	9 377 579,00	3 254 395,22	37,4
Razem	75 779	9 525 231 124,14	173,0	5 597 475 587,66	5 275 860 839,39	95,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie Systemu Informacji Zarządczej ARiMR z dnia 23.03.2009 r., dane narastająco od uruchomienia Programu do dnia 28.02.2009 r.

W ramach działania wspierane były projekty realizowane w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich liczących do 5 tys. mieszkańców. Maksymalny dopuszczalny poziom pomocy stanowił 50% kosztów kwalifikowanych, zaś beneficjentami pomocy byli rolnicy oraz domownicy rolników prowadzący gospodarstwa rolne.

Ze środków Działania 2.4 wspierane były projekty dotyczące rozbudowy, przebudowy, budowy lub adaptacji obiektów budowlanych; zakupu i instalacji wyposażenia, zakupu maszyn, urządzeń i sprzętu, w tym oprogramowania, zakupu środków transportu, z wyłączeniem samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób z kierowcą, zakupu zwierząt służących rozwojowi funkcji rekreacyjnych gospodarstwa, zagospodarowania terenu, robót budowlanych, transportu, materiałów i wyposażenia oraz przygotowania dokumentacji technicznej i ekonomicznej planu przekształcenia gospodarstwa rolnego w gospodarstwo agroturystyczne.

W ramach Działania 2.4 w woj. warmińsko-mazurskim dofinansowano 111 projektów na łączną kwotę 9 139 768,00 zł, z czego kwota płatności dokonanych do końca 2008 r. była na poziomie 7 824 695,87 zł. Należy dodać, iż województwo uplasowało się na jednej z ostatnich pozycji razem z woj. zachodniopomorskim oraz lubuskim, pod względem liczby złożonych wniosków oraz liczby podpisanych umów o dofinansowanie ze środków EFOiGR. Jest to zaskakujące zjawisko, biorąc pod uwagę dużą atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną regionu, a co się z tym wiąże spodziewanym, stosunkowo dużym zainteresowaniem działalnością agroturystyczną oraz usługową związaną z turystyką.

Rolnicy, którzy planowali inwestycje mające na celu stworzenie dla nich dodatkowego źródła dochodu w ramach niniejszego działania zrealizowali łącznie 74 projekty tworzące bazę agroturystyczną w regionie (rys. 1). Dotyczyły one przede wszystkim budowy, rozbudowy, modernizacji, a także adaptacji pomieszczeń, zagospodarowania terenu oraz zakupu niezbędnego wyposażenia i sprzętu na potrzeby prowadzenia usług agroturystycznych.

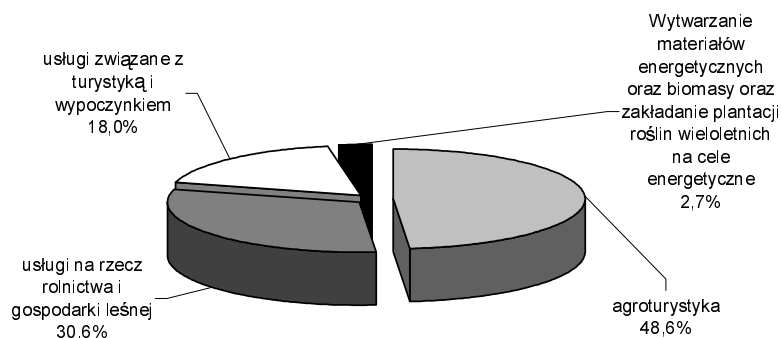
Warto zauważyć, iż spośród wszystkich 111 projektów, 20 dofinansowanych w ramach Działania 2.4 dotyczyło wsparcia rozwoju usług związanych z turystyką i wypoczynkiem na Warmii i Mazurach. Spośród wszystkich typów projektów 18% uzyskało dofinansowanie m.in. na budowę obiektów oferujących noclegi wraz z zapleczem gastronomicznym, adaptację pól namiotowych

Tabela 3. Informacja o liczbie i kwotach złożonych wniosków o pomoc oraz kwotach zrealizowanych płatności w ramach Działania 2.4 SPO ROL w podziale na poszczególne województwa

Województwo	Wnioski złożone		Kwota zawartych umów [PLN]	Kwota płatności [PLN]
	liczba złożonych wniosków	kwota wnioskowanej pomocy [PLN]		
Dolnośląskie	307	22 579 578,00	8 101 729,00	7 185 591,00
Kujawsko-pomorskie	395	29 433 966,99	18 458 474,50	17 606 392,73
Lubelskie	1 273	82 552 031,88	52 266 199,00	49 699 007,86
Lubuskie	100	7 885 778,95	2 874 082,50	2 720 751,50
Łódzkie	507	37 653 254,00	19 720 670,50	17 724 431,50
Małopolskie	724	52 674 409,84	32 995 997,50	31 806 144,10
Mazowieckie	768	61 105 127,00	34 678 542,00	33 616 193,53
Opolskie	165	12 981 855,09	7 149 287,00	6 757 315,50
Podkarpackie	489	32 304 856,84	19 938 566,50	18 843 184,15
Podlaskie	480	34 377 082,19	17 524 509,55	16 675 754,50
Pomorskie	241	17 573 787,14	7 748 733,00	7 600 546,00
Śląskie	257	19 593 465,82	12 001 229,50	11 442 038,15
Świętokrzyskie	523	36 507 767,90	24 213 798,36	22 738 203,04
Warmińsko-mazurskie	225	17 831 123,72	9 139 768,00	7 824 695,87
Wielkopolskie	572	48 286 808,00	24 972 061,40	24 264 565,11
Zachodniopomorskie	144	11 441 493,00	5 034 594,50	4 423 568,92
Razem	7 170	524 782 386,36	296 818 242,81	280 928 383,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie Systemu Informacji Zarządczej ARiMR z dnia 23.03.2009 r., dane narastająco od uruchomienia Programu do dnia 28.02.2009 r.

Rysunek 1. Struktura projektów w Działaniu 2.4 według celu głównego w woj. warmińsko-mazurskim
Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów ORARiMR w Olsztynie.

oraz domków campingowych, zakup sprzętu sportowo-rekreacyjnego oraz budowę ujeżdżalni koni wraz z zakupem zwierząt na potrzeby turystów.

Podsumowanie

Program SPO ROL spotkał się z dużym zainteresowaniem rolników. W ramach programu współfinansowanych było 15 różnych działań, zaś ich duże zróżnicowanie dało możliwość do przeprowadzenia wielokierunkowych zmian modernizacyjnych i restrukturyzacyjnych na obszarach wiejskich. Wykorzystanie środków Programu jest wysokie zarówno dla całego kraju, jak i poszczególnych województw, a złożone wnioski przekroczyły środki przeznaczone na realizację działań w latach 2004-2006.

W ramach Działania 2.4 w woj. warmińsko-mazurskim dofinansowano 111 projektów na łączną kwotę 9 139 768,00 zł, z czego kwota płatności dokonanych do końca 2008 r. była na poziomie 7 824 695,87 zł. Największym zainteresowaniem cieszyły się projekty realizowane przez rolników, planujących inwestycje mające na celu stworzenie dla nich dodatkowego źródła dochodu w postaci bazy agroturystycznej (74 zrealizowane projekty), dotyczące m.in. budowy lub adaptacji budynków gospodarczych, zagospodarowania terenu do rekreacji lub zakupu wyposażenia na potrzeby świadczenia usług związanych z turystyką wiejską.

Mimo, iż województwo uplasowało się na jednej z ostatnich pozycji pod względem liczby złożonych wniosków oraz liczby podpisanych umów o dofinansowanie ze środków EFOiGR, doświadczenie zebrane przy realizacji Programu można i należy uznać za zadowalające. Środki uzyskane dzięki wsparciu unijnemu umożliwiły rolnikom i ich domownikom realizację projektów uruchamiających lub rozwijających dodatkową działalność rolniczą. Podjęcie lub rozwój dodatkowej działalności, wykorzystującej istniejące zasoby gospodarstwa rolnego oraz zasoby środowiska naturalnego, stwarzało warunki do rozwoju wielofunkcyjnych, konkurencyjnych oraz silnych ekonomicznie gospodarstw rolnych.

Należy mieć jednak na uwadze, iż pozytywne zmiany zachodzące w rolnictwie dzięki realizacji SPO ROL mają charakter długofalowy, a ich wprowadzenie jest czasochłonne i wymaga znacznie dłuższego czasu aniżeli ten przewidywany w Programie na lata 2004-2006. Zachodzi więc konieczność konsekwentnego kontynuowania rozpoczętych działań w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich w latach 2007-2013.

Literatura

- Czeszejko-Sochacka M., Wojarska M. 2005: Ocena realizacji Programu SAPARD w województwie warmińsko-mazurskim. *Prace Naukowe AE* we Wrocławiu, nr 1070, 114-119.
- Chmurzyńska K. 2007: Wyniki realizacji PROW i SPO „Rolnictwo” w latach 2004-2006. IERiGŻ, Warszawa, 68-72.
- Dąbrowska B.J. 2008: Rynek turystyczny Unii Europejskiej. Wybrane zagadnienia. WSTiH, Gdańsk, 126-131.
- Dębniwska M., Skorwider J. 2004: Wpływ integracji Polski z Unią Europejską na rozwój działalności turystycznej Warmii i Mazur. *Prace Naukowe AE* we Wrocławiu, nr 1015, 135-141.
- Informacja o stanie realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich według danych na dzień 30.06.2007 r. [www.armir.gov.pl], informacja z dnia 10.07.2007 r.
- Informacja o stanie realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich według danych na dzień 28.02.2009 r. [www.armir.gov.pl], informacja z dnia 23.03.2009 r.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2004 r. (Dz. U. Nr 207, poz. 2117) w sprawie *Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”*.
- Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” opracowany na podstawie załącznika do Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 września 2004 r. (Dz. U. Nr 197, poz. 2032) w sprawie *przyjęcia Sektorowego Programu „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”*.

Summary

In article has been carried out an analytical investigation of project implementation course and have been devised conclusions by author about implementing Eu support programs: SOP Agriculture and RDP 2004-2006 which co-finances the implementation of projects supporting tourism development of rural areas. SOP Agriculture was one of the first programmes co-financed by the EU appropriations supporting rural development and rural areas at the beginning of a community membership. Under the Operation 2.4 in Warmia and Mazury province European Community support has been focused on the 111 projects of a total amount 9 139 768,00 zł, within this envelope the amount of liabilities has reached 7 824 695,87 zł. Although The Warmia and Mazury province came last positions in view of the submitted proposals amount as well as signed contracts co-financed by EFOiGR means, the programme implementation experience gained throughout this period can be considered as satisfactory solution.

Adres do korespondencji:

mgr inż. Joanna Zielińska
 Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
 Katedra Polityki Gospodarczej i Regionalnej
 ul. Oczapowskiego 4, 10-719 Olsztyn
 tel. (0 89) 524 51 45, e-mail: z-asia@wp.pl